

Çevre Muhasebesi Temelli Farkındalıkların Finansal Karar Algısına Etkisi: ÇKKV Destekli Nöromuhasebe Analizi**Doç. Dr. Mahmut Sami ÖZTÜRK^{1*}, Dr. Sevim AĞAÇ²**¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Isparta² Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Isparta¹<https://orcid.org/0000-0002-7657-3150>²<https://orcid.org/0000-0002-8144-4927>*Corresponding author: samiozturk@sdu.edu.tr**Araştırma Makalesi****Makale Tarihçesi:**

Geliş tarihi: 12.06.2025

Kabul tarihi: 10.07.2025

Online Yayınlanma: 12.07.2025

Anahtar Kelimeler:

Çevre Muhasebesi

Nöromuhasebe

AHP

Finansal Karar Algısı

Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV)

ÖZET

Bu çalışma, çevre muhasebesine ilişkin farkındalıkların nöromuhasebe bağlamında bireylerin finansal karar algılarına olan etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda, çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemlerinden biri olan Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) kullanılmış ve enerji farkındalığı, su farkındalığı ve karbon farkındalığı olmak üzere üç temel çevresel kriter analiz edilmiştir. Uzman görüşlerine dayalı olarak oluşturulan ikili karşılaştırma matrisi aracılığıyla, kriterlerin göreceli önem düzeyleri belirlenmiştir. AHP analizinin sonuçlarına göre, enerji farkındalığı %64,3 oranında ağırlıkla en önemli kriter olarak tespit edilmiş; bunu su farkındalığı (%28,3) ve karbon farkındalığı (%7,4) takip etmiştir. Elde edilen bu bulgular, çevresel farkındalığın finansal karar süreçlerinde özellikle enerji tüketimine yönelik bilinç düzeyiyle güçlü bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, tutarlılık oranı (CR = 0.0565) %10'un altında hesaplandığından, modelin tutarlı olduğu ve sonuçların güvenilir olduğu kabul edilmiştir. Sonuç olarak, çevre muhasebesi temelli farkındalıkların bireylerin bilinçaltı düzeydeki finansal karar algılarına etkide bulunduğu; bu bağlamda nöromuhasebe, sürdürülebilirlik ve muhasebe disiplinlerinin bir arada ele alınabileceği özgün bir değerlendirme çerçevesi sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

The Effect of Environmental Accounting-Based Awareness on Financial Decision Perception: MCDM-Supported Neuroaccounting Analysis**Research article****Article History:**

Received: 12.06.2025

Accept: 10.07.2025

Available online: 12.07.2025

Keywords:

Environmental Accounting

Neuroaccounting

AHP

Financial Decision Perception

Multi-Criteria Decision Making (MCDM)

ABSTRACT

This study aims to reveal the effects of environmental accounting-based awareness on individuals' financial decision perceptions within the context of neuaccounting. For this purpose, the Analytic Hierarchy Process (AHP), one of the Multi-Criteria Decision-Making (MCDM) methods, was employed, focusing on three main environmental criteria: energy awareness, water awareness, and carbon awareness. Through expert evaluations and pairwise comparison matrices, the relative importance weights of these criteria were calculated. The AHP results

showed that energy awareness was the most influential criterion with a weight of 64.3%, followed by water awareness (28.3%) and carbon awareness (7.4%). These findings indicate a strong association between environmental awareness—particularly regarding energy consumption—and financial decision-making processes. Additionally, since the consistency ratio (CR = 0.0565) was below the 0.10 threshold, the model was deemed consistent and the results reliable. In conclusion, the study demonstrates that environmental awareness factors significantly affect subconscious financial decision perception, offering a novel framework that integrates neuaccounting, sustainability, and accounting disciplines.

GİRİŞ

Muhasebe, işletmelerin finansal verilerinden hareketle ekonomik karar alma süreçlerinde yer alan bireyler ve kurumlar için sistematik bilgi üreten, bu bilgileri çeşitli ihtiyaçlar doğrultusunda analiz eden ve finansal bilgilerin denetimini kapsayan çok yönlü bir bilim dalıdır (Sterling, 1967: 104). Muhasebe bilgi sistemi tarafından sağlanan veriler, hem iç hem de dış paydaşların sağlıklı ve etkin kararlar alabilmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Muhasebe alanında gerçekleşen araştırmalar ve teknolojik gelişmeler, bilimin yeni kavramsal çerçeveler oluşturmaya zemin hazırlamış; bu bağlamda nöromuhasebe kavramı ortaya çıkmıştır. Özellikle 20. yüzyılın son yirmi yılında geliştirilen nörobilimsel yöntemler, sosyal bilimlerde bilişsel süreçlerin ve davranışsal analizlerin daha derinlemesine incelenmesine imkân tanımış; bu durum muhasebe disiplininde insan zihni ve davranışlarını inceleyen nöromuhasebenin gelişimini teşvik etmiştir (Mackowiak, 2018: 153). Nöromuhasebe, muhasebe alanında insan faktörüne odaklanan bir yaklaşım olan davranışsal muhasebe içinde, nöronal araştırmalara dayanan henüz çok yeni bir eğilimdir. Nöromuhasebe, muhasebe bilimi alanında, insan davranış ve hareketlerinin beyindeki değişimini nörobilimsel yöntemler aracılığıyla incelemektedir (Demircioğlu ve Ever, 2021: 619).

Davranışsal muhasebe, muhasebe bilimi ile davranış bilimlerinin kesişim noktasında konumlanan disiplinlerarası bir alan olup, özellikle psikoloji ve sosyoloji disiplinlerinden önemli ölçüde beslenmektedir. Bu alan, öncelikli olarak iki temel bileşene odaklanmaktadır: Birincisi, muhasebecilerin mesleki davranış ve karar alma süreçleridir; ikincisi ise muhasebe bilgilerini kullanan muhasebeci olmayan paydaşların bu bilgilere ilişkin tutum ve davranışlarıdır. Davranışsal muhasebe, bu iki grup arasındaki etkileşimleri ve davranışsal dinamikleri analiz ederek, muhasebe süreçlerinin bireyler üzerindeki etkilerini bütüncül bir perspektifle kavramayı amaçlamaktadır (Hofstedt ve Kinard, 1970).

Davranışsal muhasebe araştırmaları, bireylerin finansal kararlar alırken duygu durumlarının bu kararlar üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaları içermektedir. Ayrıca, bu alandaki araştırmalar, insan beyninin farklı bölümleri, sinir yolları ve çeşitli farmakolojik müdahalelerin, karar alma süreçleri üzerindeki etkilerini de analiz etmeye başlamıştır (Usul ve ağlayan, 2018). Beynin karar alma aşamasındaki işleyişine yönelik olarak geliştirilmiş olan bu faaliyetler zaman ilerledikçe değişik disiplinlerle işbirliği içinde olmayı gerekli kılmıştır. Ayrıca, sosyal bilimlerin birçok alanıyla beraber hareket etmeyi ve sonunda da sosyal bilimlerin alanında nöropazarlama, nöroekonomi, nörofinans ve nöromuhasebe gibi birçok yeni alt disiplinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Nöromuhasebe, muhasebe ve nörobilim alanlarının birbiri ile ilişkisinde yer alan, bireylerin finansal karar alma süreçlerini biyolojik ve nörolojik açıdan ele alan bir disiplindir. Nöromuhasebe, insanların karar alma süreçlerini daha iyi anlayabilmek amacıyla ortaya çıkan bir disiplin olarak, bu süreçlerin nörolojik temellerini incelemektedir. Bu alan, bireylerin karar alma aşamasında yaşadıkları mental durumların nörolojik kökenlerini analiz ederken, aynı zamanda risk alma davranışlarıyla ilişkili olarak vücutta salgılanan hormonların bu kararlar üzerindeki etkilerini de araştırmaktadır. Nöromuhasebe, karar alma süreçlerinin biyolojik, psikolojik ve nörolojik boyutlarını bir arada ele alarak, finansal kararların daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır (Usul ve ağlayan, 2018).

Nöromuhasebe, bireylerin ekonomik karar alma süreçlerinin nörolojik temellerini anlamaya yönelik disiplinlerarası bir araştırma alanı olarak giderek önem kazanmaktadır. Bu alan, muhasebe bilimini nörobilimsel yaklaşımlarla bütünleştirerek, karar verme sürecinde bireylerin zihinsel ve biyolojik durumlarının etkilerini detaylı biçimde incelemektedir. Özellikle, risk alma davranışları sırasında salgılanan nöroendokrin hormonların karar mekanizmaları üzerindeki etkileri, nöromuhasebenin odak noktalarından biridir. Bu çok boyutlu analiz, bireysel ekonomik kararların altında yatan psikolojik ve fizyolojik süreçlerin kavranmasına olanak tanımakta ve karar alma davranışlarının daha bütüncül bir şekilde yorumlanmasını sağlamaktadır (Usul ve ağlayan, 2018: 452).

Sonuç olarak nöromuhasebe yaklaşımı, ekonomik karar alma süreçlerini çok boyutlu olarak ele alarak, karar vericilerin bilişsel yükünü ve psikofizyolojik tepkilerini dikkate almakta; böylece muhasebe bilgi sistemlerinin etkinliği ve karar alma kalitesi artırılmaktadır. Bu disiplin, muhasebe uygulamalarında daha insan merkezli bir anlayışın gelişmesine katkıda bulunarak, hem bireysel hem de kurumsal düzeyde finansal karar süreçlerine önemli katkılar sağlamaktadır. Dolayısıyla, nöromuhasebenin sunduğu disiplinlerarası perspektif, muhasebe

teorisi ve pratiğinde karar verme süreçlerinin daha kapsamlı ve bilimsel bir temelde yeniden değerlendirilmesine olanak tanımaktadır.

Yapılan kapsamlı literatür taraması, nöromuhasebe alanında ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen çalışmaların sayıca sınırlı olduğunu ortaya koymuştur. Dickhaut (2009), insan beynini ekonomik bilgilerin işlenmesinde bir muhasebe organı olarak ele alırken; Birnberg ve Ganguly (2012), nörobilim içgörülerinin muhasebe teorisine ve karar alma süreçlerine katkı potansiyelini tartışmıştır. Barton vd. (2014), yatırımcıların kazanç duyurularına verdikleri nörobiyolojik tepkileri fMRI ile incelemiştir; Artienwicz (2016) ise nöromuhasebenin kullanıcı odaklı raporlama yaklaşımlarına katkı sağlayabileceğini teorik olarak değerlendirmiştir. Marşap ve Okan (2016), muhasebede insan faktörünün önemine vurgu yaparken; Eskenazi vd. (2016), etik dışı davranışların nörobiyolojik temellerini araştırmıştır. Usul ve Çağlayan (2018) nöromuhasebenin gelişimini ve sınırlılıklarını ele almış; Mackowiak (2018) farklı muhasebe yaklaşımlarıyla ilişkilerini incelemiştir. Surayti ve Mooduto (2021), karar alma süreçlerine etki eden bireysel faktörleri; Demircioğlu ve Ever (2021), nörobilimsel yöntemlerin muhasebe disiplinine katkılarını tartışmıştır. Setiana vd. (2022), pandemi döneminde nöromuhasebenin yatırım kararlarına katkılarını teorik olarak ele alırken; Nazaripour ve Zakizadeh (2023), nöromuhasebenin bütçe kararları üzerindeki etkilerini ampirik olarak incelemiştir. Son olarak, Ağaç ve Öztürk (2024) Türkiye’de bu alandaki lisansüstü tezlerin sayısının oldukça az olduğunu ortaya koymuştur.

Tüm bu çalışmalar, nöromuhasebenin henüz gelişim aşamasında olan, multidisipliner bir perspektifle ele alınması gereken yenilikçi bir araştırma alanı olduğunu ortaya koymaktadır. Nörobilim, psikoloji ve muhasebe disiplinlerinin kesişim noktasında yer alan bu alan; muhasebe teorisinin yeniden yorumlanmasına, karar alma süreçlerinin daha derinlemesine anlaşılmasına ve finansal raporlama uygulamalarının kullanıcı odaklı biçimde geliştirilmesine önemli katkılar sunma potansiyeline sahiptir. Ancak mevcut literatürdeki araştırmaların sayıca sınırlı ve çoğunlukla teorik düzeyde kalması, nöromuhasebenin henüz tam anlamıyla sistematik ve ampirik temellere oturmadığını göstermektedir. Dolayısıyla, nöromuhasebenin sunduğu fırsatların kapsamlı biçimde değerlendirilmesi; disiplinler arası yöntemlerin daha yaygın kullanılması ve alana dair ampirik çalışmaların artırılması, muhasebe biliminin evrimine ve uygulamalarına yeni ve derinlikli açılımlar getirecektir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada, nöromuhasebe kapsamında finansal karar algısını bilinçaltı düzeyde etkileyen çevre muhasebesi etmenlerinin önem derecelerinin belirlenmesi amacıyla Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemlerinden Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemi kullanılmıştır. ÇKKV yöntemleri; birden fazla kriterin ve alternatifin söz konusu olduğu karar problemlerinde, sistematik ve rasyonel çözümler üretmeye yönelik nicel yaklaşımlar sunmaktadır. İşletme performanslarının değerlendirilmesinde sıklıkla başvuru yöntemlerinden biri, çok kriterli karar verme (ÇKKV) teknikleridir. Bu yöntemler, birden fazla alternatifin ve kriterin bulunduğu karar ortamlarında, işletme performansını sistematik ve bütüncül bir biçimde analiz etme olanağı sunmaktadır. Özellikle işletmelerin performans düzeylerinin en yüksekten en düşüğe doğru sıralanmasında, çok kriterli karar verme yaklaşımları yaygın biçimde ve etkili bir şekilde kullanılmaktadır. (Saaty, 1980; Triantaphyllou, 2000). Bu yöntemler, karmaşık karar ortamlarında karar vericilerin subjektif yargılarını matematiksel modellere dönüştürerek daha tutarlı sonuçlar elde edilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda kullanılan AHP yöntemi, karar vericilerin kriter ve alt kriterler arasındaki göreceli önemlerini ikili karşılaştırmalar aracılığıyla değerlendirmesine ve bu değerlendirmelerden tutarlılık testi yaparak kriter ağırlıklarının belirlenmesine imkân tanıyan bir yöntemdir (Saaty, 1980). Çalışmanın materyalini; enerji farkındalığı, su farkındalığı ve karbon farkındalığı olmak üzere bu alanda bilgi sahibi olan akademisyenlerin görüşleri alınarak üç temel çevresel kriter oluşturmuştur. Söz konusu kriterlerin belirlenmesinde, bu alanda uzman akademisyenlerin görüşleri esas alınmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada, nöromuhasebe kapsamında finansal karar algısını bilinçaltı düzeyde etkileyen çevre muhasebesi etmenlerinin önem derecelerinin belirlenmesi amacıyla Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemlerinden Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmanın materyalini; enerji farkındalığı, su farkındalığı ve karbon farkındalığı olmak üzere üç temel çevresel kriter oluşturmuştur. Bu kriterlerin belirlenmesinde, alanda uzman akademisyenlerin görüşleri esas alınmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında, nöromuhasebenin finansal karar alma süreçlerinde bilinçaltına etki eden çevre muhasebesi faktörleri tespit edilmiştir. Bu alanda bilgi sahibi olan akademisyenlerin görüşleriyle oluşturulan ikili karşılaştırma matrisi 1-3-5-7-9 ölçeğinde hazırlanmıştır. Enerji, su ve karbon farkındalıklarının birbirine göre göreceli önem dereceleri belirlenerek AHP yöntemiyle analiz edilmiştir. AHP yöntemi çerçevesinde; öncelikle oluşturulan ikili karşılaştırma matrisinin sütun toplamaları

hesaplanmış, ardından her bir hücre değeri ilgili sütun toplamına bölünerek normalize edilmiştir. Elde edilen normalize matrisin satır toplamlarının, kriter sayısına (n=3) bölünmesiyle kriter ağırlıkları (önem dereceleri) elde edilmiştir.

UYGULAMA

Çalışmada çok kriterli karar verme yöntemlerinden biri olan AHP yöntemi kullanılarak çevre muhasebesinin nöromuhasebe üzerindeki etkisinin incelenmektedir. Nöromuhasebenin alt konularından birisi de finansal karar algısının altında yatan bilinçaltı etmenlerin araştırılmasıdır. Bilinçaltı olarak finansal karar algısına etki eden çevre muhasebesi etkenleri tespit edilmiştir. Bu çalışmada kriter olarak belirlenen alt etmenler aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 1. Kriterler

Enerji farkındalığı
Su farkındalığı
Karbon farkındalığı

Tablo 1’de görüldüğü üzere nöromuhasebe kapsamında bilinçaltında finansal kararlara etki eden çevre muhasebesi etmenleri enerji, su ve karbon farkındalıkları olarak ele alınmıştır. Tablo 1’de belirtilen değerlendirme kriterlerinin ağırlık yani önem derecelerinin tespiti için AHP yönteminde kullanılacak olan uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Bu alanda bilgi sahibi olan akademisyenlerin görüşleri alınarak kriterler belirlenmiştir.

Uzmanlar tarafından belirlenen göreceli önem derecelerinin AHP yönteminde çözümü için AHP adımları aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Çalışmanın bulgularını ve genel geçerliliğini doğrudan etkileyen ikili karşılaştırma matrisinin oluşturulması, AHP çözüm sürecinin en kritik aşamalarından birini teşkil etmektedir. Bu nedenle, matrisin oluşturulma yöntemi ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Alanında uzman akademisyenlerden elde edilen değerlendirmelere dayanarak, AHP’de yaygın şekilde kullanılan 1–3–5–7–9 ölçeği esas alınarak kriterler arasındaki göreceli önem dereceleri belirlenmiştir. Uzman görüşleri ile elde edilen bu veriler doğrultusunda oluşturulan ikili karşılaştırma matrisi, karar verme sürecinin şeffaflığını ve metodolojik tutarlılığını güçlendirmek amacıyla aşağıda ayrıntılı şekilde sunulmuştur. AHP çözümünün ilk adımı olan uzman değerlendirmelerine göre oluşturulan 1-3-5-7-9 ölçekli karşılaştırma matrisi aşağıdaki gibidir:

Tablo 2. İkili Karşılaştırma Matrisi

	Enerji farkındalığı	Su farkındalığı	Karbon farkındalığı
Enerji farkındalığı	1	3	7
Su farkındalığı	0,333333	1	5
Karbon farkındalığı	0,142857	0,2	1

İkili karşılaştırmada iki alternatiften hangisinin daha çok önemli olduğuna karar verilmektedir. Karşılaştırmalı üstünlükte olan her bir kriterin kendisine olan üstünlüğü 1 kabul edilmiştir.

Sonraki aşamada ikili karşılaştırma matrisinin sütun toplamaları hesaplanmıştır.

Tablo 3. Sütun Toplamları

	Enerji farkındalığı	Su farkındalığı	Karbon farkındalığı
Enerji farkındalığı	1	3	7
Su farkındalığı	0,333333	1	5
Karbon farkındalığı	0,142857	0,2	1
Sütun Toplam	1,47619	4,2	13

Sütun toplamalarının elde edilmesinin ardından karar matrisindeki her bir rakam sütun toplamalarına bölünmüş ve aşağıdaki tablo oluşturulmuştur:

Tablo 4. Her Rakamın Sütun Toplamına Bölümü

	Enerji farkındalığı	Su farkındalığı	Karbon farkındalığı
Enerji farkındalığı	0,677419	0,7142857	0,538462
Su farkındalığı	0,225806	0,2380952	0,384615
Karbon farkındalığı	0,096774	0,047619	0,076923

Her bir rakamın sütun toplamalarına bölünmesi neticesinde elde edilen tablodaki satır toplamaları hesaplanmıştır:

Tablo 5. Satır Toplamları

	Enerji farkındalığı	Su farkındalığı	Karbon farkındalığı	Satır Toplamı
Enerji farkındalığı	0,677419	0,7142857	0,538462	1,930167
Su farkındalığı	0,225806	0,2380952	0,384615	0,848517
Karbon farkındalığı	0,096774	0,047619	0,076923	0,221316

Satır toplamalarının hesaplanmasının ardından satır ortalamaları belirlenmiştir:

Tablo 6. Satır Ortalamaları

	Enerji farkındalığı	Su farkındalığı	Karbon farkındalığı	Satır Toplamı	Satır Ortalaması
Enerji farkındalığı	0,677419	0,7142857	0,538462	1,930167	0,643389
Su farkındalığı	0,225806	0,2380952	0,384615	0,848517	0,282839
Karbon farkındalığı	0,096774	0,047619	0,076923	0,221316	0,073772

Elde edilen satır ortalamaları aynı zamanda kriterlerin ağırlıklarını yani önem derecelerini yansıtmaktadır. Her bir kriterin kriter ağırlıkları aşağıda tekrar sunulmuştur.

Tablo 7. Kriter Ağırlıkları

	Kriter Ağırlıkları
Enerji farkındalığı	0,643389
Su farkındalığı	0,282839
Karbon farkındalığı	0,073772

Tablo 7’de görüldüğü üzere nöromuhasebeye yani finansal karar algısına bilinçaltı olarak etki eden en önemli çevre muhasebesi etkeni enerji farkındalığıdır. Enerji farkındalığından sonra ikinci sırada en önemli faktör su farkındalığıdır. Göreceli olarak en az önemli faktör ise karbon farkındalığı olarak tespit edilmiştir.

En son aşamada ise kullanılan karar matrisinin tutarlılığı hesaplanmıştır.

Tutarlılık oranı (CR) hesaplanarak karşılaştırmaların ne derece tutarlı olduğu test edilmiştir:

$$\text{Ortalama özdeğer } (\lambda_{\max}) = 3.0655,$$

$$\text{Tutarlılık indeksi (CI)} = (\lambda_{\max} - n) / (n - 1) = (3.0655 - 3) / 2 = 0.0328,$$

$$\text{Rastgele tutarlılık indeksi (RI)} = 0.58 \text{ (n = 3 için),}$$

Tutarlılık oranı (CR) = CI / RI = 0.0328 / 0.58 = 0.0565 olarak hesaplanmıştır.

Tutarlılık oranı (CR) $\approx$ 0.0565 olduğundan, AHP analizinde yapılan karşılaştırmalar tutarlıdır. Bu nedenle elde edilen kriter ağırlıkları güvenilir olarak kabul edilebilir.

SONUÇ

Bu çalışma nöromuhasebe alanında çevresel muhasebe faktörlerinin bireylerin finansal karar algıları üzerindeki etkisini saptamak amacıyla çok kriterli karar verme yaklaşımı olan Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Nöromuhasebenin temel ilgi alanlarından biri olan bireyin bilinçaltı karar verme süreçleri çerçevesinde, çevresel farkındalığa dayalı kriterlerin finansal kararlar üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda üç temel kriter belirlenmiştir: Enerji farkındalığı, su farkındalığı ve karbon farkındalığı. Daha sonra bu kriterlerin göreceli önem düzeyleri AHP yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. AHP analizinin ilk adımı olarak, konu ile ilgili uzman akademisyenlerin görüşlerine başvurulmuş ve bu görüşler doğrultusunda 1-3-5-7-9 ölçekli ikili karşılaştırma matrisi oluşturulmuştur. Daha sonra bu matris üzerinde yapılan normalizasyon işlemleri sonucunda, kriterlerin ağırlıkları hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre:

- Enerji farkındalığı en yüksek öneme sahip kriter olarak belirlenmiş ve 0.643389 ağırlık değeri ile finansal karar algısında en etkili çevre muhasebesi etkeni olduğu tespit edilmiştir.
- Su farkındalığı, 0.282839 ağırlık değeri ile ikinci sırada yer almıştır.
- Karbon farkındalığı ise 0.073772 ağırlık değeri ile göreceli olarak en düşük öneme sahip kriter olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular, özellikle enerji tüketimiyle ilgili olarak farkındalığın ve duyarlılığın bireylerin finansal karar alma süreçlerinde çok önemli olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, enerji farkındalığının, çevresel sürdürülebilirlik farkındalığıyla uyumlu bir bireyin uzun vadeli finansal tercihleri ve yatırım kararları üzerinde önemli bir etki yarattığını göstermektedir.

Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla AHP yöntemine özgü tutarlılık analizi gerçekleştirilmiştir. Ortalama özdeğer ($\lambda_{\max}$) değeri 3.0655, tutarlılık indeksi (CI) değeri 0.0328 ve tutarlılık oranı (CR) değeri ise 0.0565 olarak hesaplanmıştır. CR değeri %10'un altında olduğundan, uzman karşılaştırmalarının tutarlı olduğu ve elde edilen sonuçların geçerli olduğu sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, AHP yöntemi ile elde edilen bulgular, çevresel muhasebe farkındalığının nöromuhasebe alanında bilinçaltı finansal karar algısı üzerinde önemli bir etki uyguladığını göstermektedir. Enerji kullanımına ilişkin farkındalığın bireyin zihinsel değerlendirme süreçlerinde bir öncelik olduğu gösterilmiştir. Bu bağlamda, çevresel muhasebe uygulamalarının yalnızca işletme raporlamasıyla sınırlı olmadığı, aynı zamanda bireysel düzeyde davranışsal etkileri olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, çalışma sürdürülebilirlik, muhasebe ve nörobilim arasındaki disiplinler arası etkileşimi bütünsel bir yaklaşımla ele alarak özgün bir katkı sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Ağaç, S. ve Öztürk, S. (2024). Türkiye’deki Nöromuhasebe ile İlgili Lisansüstü tezlerin Bibliyometrik Analizi. JINENIS, 3(3), 127-141.
- Artienwicz, N. (2016). Behavioral Stream In Polish Accounting, 246-261.
- Birnberg, J.G. and Ganguly, A.R. (2012). Is Neuroaccounting Waiting in the Wings? An Essay. Accounting, Organizations and Society, 37(1), 1-13.
- Barton, J., Berns, G.S. and Brooks, A.M. (2014). The Neuroscience Behind The Stock Market’s Reaction to Corporate Earnings News, The Accounting Review, 89(6), 1945-1977.
- Demircioğlu, E.N. and Ever, D. (2021). Nörobilimin Muhasebeye Etkisi: Nöromuhasebe, Ömer Halisdemir Üniveristesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(2), 612-623.
- Dickhaut, J. (2009). The Brains as the Original Accounting Institution. The Accounting Review, 84(6), 612-1712.
- Eskenazi, P.I., Hartmann, F.G. and Rietdijk, W.J. (2016). Why Controllers Compromise on Their Fiduciary Duties: EEG Evidence on the Role of the Human Mirror Neuron System. Accounting, Organization and Society, 50, 41-50.
- Hofstede, T.R. and Kinard, J.C. (1970). A Strategy For Behavioral Accounting Research, The Accounting Review, 45(1), 38-54.
- Mackowiak, E. (2018). From Behavioral Accounting to Aggressive Accounting. Economic and Social Development: Book of Proceedings, 153-161.
- Marşap, B. ve Gökten, P.O. (2016). Davranışsal Muhasebe: Kuramsal Yaklaşım, İşletme Araştırmaları Dergisi, 8(4), 345-359.
- Nazaripour, M. and Zakizadeh, B. (2023). The Role of Neuroaccounting in Financial and Budget Decision-Making, Neuropsychology, 9(2), 1-18.
- Saaty, T.L. (1980). The Analytic Hierarchy Process. McGraw-Hill.

- Setiana, E., Irawan, Muda, I. (2022). Conceptualization, Construction and Theoretical Relationship Between Neuro Science, Neuro Accounting and Neuro Economics in Pandemis Area, Mathematical Statistician and Engineering Applications, 71(3), 1069-1075.
- Sterling, R.R. (1967). A Statement of Basic Accounting Theory: A Review Article, Journal of Accounting Research, 5(1), 95-112.
- Triantaphyllou, E. (2000). Multi-Criteria Decision Making Methods: A Comparative Study. Springer.
- Usul, H. ve Çağlayan, E. (2018). Nöromuhasebe, World of Accounting Science, 20(2), 450-465.